

Iroko – drewniany kameleon

Piotr Pióro

Iroko jest ze względu na stabilność jednym z najbardziej przyjaznych wykonawcom podłóg gatunków drewna. Jednak znaczne zmiany kolorystyki mogą być dla parkieciarza i użytkownika sporą niespodzianką i źródłem problemów.

Występowanie, nazewnictwo

Występuje w krajach leżących nad Zatoką Gwinejską, w Kamerunie, Nigerii, Ugandzie, a także w Etiopii i Mozambiku oraz na Wybrzeżu Kości Słoniowej. W krajach pochodzenia Iroko znane jest jako Kambala, Abang, Odum, Intule, Rokko, Moreira, a także pod fałszywymi nazwami jako Dąb afrykański lub Teak afrykański.

Naukowe nazwy odmian należącego do rodziny Moraceae Iroko to *Chlorophora excelsa* Benth. & Hook, *Chlorophora regia* A. Chev.

Drzewo

Iroko jest wiecznie zielonym drzewem o raczej prostych i regularnych pniach. Drzewo osiąga wysokość do 50 m. Pnie nawet do 25 m pozbawione są gałęzi i osiągają średnicę do 1,5 m, czasami nawet do 2 m.

Bezpośrednio po ścięciu Iroko ma ciężar właściwy w granicach 850 kg/m³, który po osiągnięciu wilgotności ok. 9% spada do ok. 640 kg/m³.

Drewno – charakterystyka ogólna

Drewno iroko z części rdzeniowej ma kolor bladożółty, przechodzący po wyschnięciu w oliwkowy a nawet ciemnobrązowy. Biel o szerokości 5-10 cm jest kremowobiały lub szary. W naczyniach mogą występować kryształki węglanu wapnia, które będą miały w czasie obróbki wpływ na szybkość tępienia narzędzi.

Nazwy naukowe	<i>Chlorophora excelsa</i> Benth. & Hook, <i>Chlorophora regia</i> A. Chev.
Nazwy handlowe	Iroko, Kambala, Abang, Odum, Intule, Rokko, Moreira
Występowanie	Kamerun, Wybrzeże Kości Słoniowej, Nigeria, Uganda, Etiopia i Mozambik
Zastosowanie	Drewno budowlane, drzwi, bramy, ławki, schody, stoły, parkiet, konstrukcje łodzi i pojazdów, mosty, podkłady kolejowe, beczki, stoły laboratoryjne
Obróbka mechaniczna	Średnio trudna
Klejenie	Łatwe
Lakierowanie	Średnio łatwe, zawiera inhibitory
Ciężar właściwy (drewno mokre)	ok. 850 kg/m ³
Ciężar właściwy (9-12%)	550-690 kg/m ³
Twardość Janki	60 N/mm ²
Moduł elastyczności	11 400 N/mm ²
Wytrzymałość na ugięcie	110 N/mm ²
Średni skurcz styczny	7,50%
Średni skurcz promieniowy	5,60%
Średni skurcz objętościowy	8,80%
Współczynnik skurczu	0,21
Stabilność	Bardzo dobra
Trwałość	Bardzo dobra
Odporność na insekty	Dobra

Karta charakterystyki: Iroko

Drewno iroko ze względu na dobre parametry wytrzymałościowe stosowane jest jako materiał konstrukcyjny wewnątrz i na zewnątrz budynków. Bardzo dobra odporność na warunki atmosferyczne oraz na insekty pozwala wykonywać z niego elewacje, a także części konstrukcji pojazdów i statków. Stabilność oraz tendencja do szybkiego ciemnienia, stwarzającego wrażenie bardzo starego drewna, decydują o popularności tego gatunku jako drewna na elementy wystroju wnętrz – parkiet, schody i drzwi. Dzięki odporności na substancje chemiczne, z drewna Iroko wykonywane są także stoły laboratoryjne.

Drewno - Obróbka, klejenie, lakierowanie

Klejenie drewna iroko nie stwarza większych problemów przy zastosowaniu jedno- i dwuskładnikowych klejów poliuretanowych. Cięcie i szlifowanie także nie jest trudne, chociaż w przypadku elementów zawierających szczególnie dużo kryształów węgla wapnia materiał ścierny może szybciej ulegać ścieraniu.

Podczas cięcia i szlifowania iroko należy zwrócić uwagę na funkcjonowanie systemu odpylania i unikać wdychania i bezpośredniego kontaktu z pyłem drzewnym. Zawarty w drewnie Chlorophorin może powodować powstawanie uczuleń skórnych, opuchliznę powiek, podrażnienie dróg oddechowych, a nawet astmę oskrzelową.

W czasie olejowania lub woskowania należy pamiętać, że Iroko zawiera substancje czynne o działaniu antyutleniającym. Mogą one wydłużać czas konieczny do wyschnięcia oleju lub wosku.

Iroko jest drewnem o bardzo dużych, otwartych kanałach, co może powodować powstawanie problemów w przypadku nakładania bezpośrednio na drewno lakierów nawierzchniowych. Przed położeniem lakieru na-

Zdj. 1. Posadzka z drewna iroko z widocznymi ciemniejszymi śladami po przekładkach.

wierzchniowego zalecane jest wypełnienie porów lakierem tiksotropowym, bądź stosowanie rozpuszczalnikowych, podkładowych lakierów poliuretanowych.

Ze względu na dużą zawartość taniny, w przypadku stosowania bezpośrednio na drewno lakierów wodorozcieńczalnych, może dojść do powstania ciemnych przebarwień.

Występujące czasami na deszczułkach ciemniejsze ślady po przekładkach można usunąć wyrównując kolorystykę drewna roztworem dwuchromianu potasu.

Posadzki z iroko

Oferta materiałów podłogowych z drewna iroko dostępnych w Polsce obejmuje parkiet (15x70x300-600 mm), jak też deski parkietowe (15x90x450-900 mm). Iroko oferowane jest również w postaci wielkoformatowych desek (16x120x500-1300 mm) oraz gotowego parkietu dwuwarstwowego.

Przy względnej wilgotności powietrza 50% i temperaturze 20°C iroko osiąga stan równowagi higroskopijnej na poziomie ok. 9%, a więc podobnie jak nasze krajowe gatunki. Iroko jednak charakteryzuje się niższym współczynnikiem skurczu i znacznie większą odpornością na zmiany warunków atmosferycznych.

Iroko zmienia skórę

Zagadnieniem, z którym często stykają się parkieciarze układający posadzkę z iroko, jest diametralna zmiana koloru tego drewna pod wpływem światła. Szczególnie jest to zauważalne w przypadku jasnych partii drewna, i nie zawsze zostaje zaakceptowane przez inwestorów. Zjawisko to jest jak najbardziej naturalne, występuje także w doussie czy jatobie, jednak iroko zmienia kolor w największym stopniu, a dodatkowo dzieje się to w bardzo krótkim czasie.

Najszybciej proces ciemnienia drewna przebiega po pokryciu iroko olejem – w mgnieniu oka posadzka nabiera wyglądu wykonanej ze starego, szlachetnego drewna. Podobnie dzieje się w razie lakierowania go lakierami rozpuszczalnikowymi. Lakierzy wodorozcieńczalne pozwalają, dzięki zawartym w sobie filtrom UV, spowolnić proces ciemnienia, jednak nie

Zdj. 2. Przebarwienia posadzki z iroko po nałożeniu lakieru wodnego bezpośrednio na drewno

Zdj. 3. Zmiana barwy drewna iroko pod wpływem światła (po prawej pierwotna barwa)

Zdj. 4. Zmiana barwy drewna iroko po nałożeniu dwuchromianu potasu (po prawej)

są w stanie całkowicie go zahamować. Pokrycie drewna roztworem dwuchromianu potasu pozwala natychmiastowo uzyskać efekt ciemnienia i wyrównania kolorystyki drewna, który naturalnie wystąpiłby dopiero po kilku tygodniach działania światła. □

Dziękuję firmie DLH Drewno za udostępnienie zdjęć wykorzystanych w artykule.

Mecenasem cyklu artykułów o drewnie jest

DLH Poland Sp. z o.o., ul. Sosnkowskiego 1d, 02-495 Warszawa

Tel. +48 22 667 44 14, Fax +48 22 667 42 88, www.dlh.pl